

AU KARAPE TAKAKĒ NO TE KIMI MĀRAMA

Tei roto i tō'ou kōpū tangata te rito o te kite i te vai'o'anga'ia. Tei roto i tō'ou koro (bubble) e tō'ou kōpū tangata, e te itiki'anga ki te vaka tangata e rauka mai ei te au mea tā'au ka anoano ei tauturu i tā'au tamariki i roto i teia tuātau o te maki Kōvete 19 (Covid-19).

Kia pāpū meitaki ē, te no'o mataora ra tō'ou ngutu'are tangata e te no'oa'nga ora'anga mātūtū, e kia kite katoa koe ē ka aere koe ki'ea tiki tauturu ei nō'ou.

E mea meitaki i roto i te tuātau uriuri'anga manako e te 'akarongo'anga tēta'i ki tēta'i, kia tupu te 'au, te aroa e te 'akakoromaki ma te 'akamanako'anga ē, e kāre e, ko koe te puāpi'i, e me tupu te tauetono'anga e 'akangāro'i no tetai tuātau.

Tēta'i au tāmanako'anga:

1. Kāre e anoano'ia te au metua e te kōpū tangata kia riro ei au puāpi'i tikāi, 'auraka katoa kia kaimoumou'ia te rā kātoatoa ki runga I te āpi'i, e ei ākara'anga no te 'akapou'anga tuātau ki runga I te āpi'i kite pakari (academic)..
 - Pupu tamariki āpi'i tuata'i(primary), tītau kia pou te rua ora (2 hours).
 - Pupu tamariki āpi'i rotopū(intermediate), tītau kia pou mei te toru ora (3 hours).
 - Pupu tamariki Āpi'i tua rua (High School), tītau kia pou te ā ora (4 hours).

'Auraka e manako ē, e tuātau 'akataetae āpi'i teia. Pēnei e mea meitaki i te ōronga i tēta'i tuātau kia rauka i te tamariki i te parāni i te āpi'i ta rātou ka anoano i te rave. E mea tau ra, kia 'akatinamou ki runga i te au tu'anga tā tōna ngākau i anoano e tā tōnamāroiroi ka rauka i te rave.

2. E tuatua marū atu ki tā'au tamariki e kia pāpū meitaki iā koe ē kua kite koe ē, ea'a te tupu nei, ē ka 'akape'ea koe i te pāroru'anga i tō'ou ngutu'are, ōrei meitaki i te rima ma te no'o meitaki ki roto i tō'ou koro.
3. 'Anga i tēta'i au rāvenga i te itiki'anga ki tō'ou kōpū tangata na roto i te terepōni, pukamata, skype, zoom – e tēta'i uātu rāvenga takakē te ka 'anga'anga nō'ou e pērā katoa ki te uki tamariki i roto i tō'ou koro.
4. 'Anga i tēta'i au 'akateretere'anga kia tano no te kātoatoa i roto i tō'ou ngutu'are. Tītau kia rave meitaki'ia ma te 'akapāpū ē kia pāroru'ia te tamariki, ē te meitaki ra te au mea ravarāi. Kāre e āiteite te rāve'anga ā te kātoatoa, ka mānga tūkē te reira.
5. Ko te au mea te ka rave'ia i te au rā tātakita'i, e au rāvenga tauturu'ia i te āpi'i.
 - a. Ko te tuatua no runga ia i te vaerua kōpū tangata e te au mea ka anoano'ia kia kite te tamariki. E ma'ata uātu te au manako tauturu ka rauka mai, mei roto mai i te au puāpi'i, ta te Kavamani website – MoE, te MPP, porokarāmu rātiō ā Talanoa Ako, tei runga katoa i te pi'a tūtū teata, pukamata te ka itiki ki te kōpū tangata, te au orometua o te au ākono'anga, e te vai atūra tuatua no runga i tā tātou i kite e tā tātou ka rauka i te rave, e

- ko te reira kite pakari, ka riro ia ei tauturu i te tamariki kia rauka te kite mākirikiri, ki roto i te au mea ngatā tei riro ei tāī'anga ma'ata no rātou.
- b. Na roto i te 'anga'anga kāpiti'anga, e te tuatua'anga ko te au pu'apinga ka rauka mai no te tamariki koia 'oki ko te tunu kai, ko te 'anga'anga ngutu'are, e tēta'i atu au 'anga'anga rikiriki kē atu.
- c. Ko te reo - tā'anga'anga'ia tō'ou reo tupuna koia oki Reo Māori Kūki 'Airani, Āmoa, Tonga e te vai atūra.
- d. Ka rauka te kite o te tamariki na roto i te ākara'anga i ta tēta'i e rave ra.
6. Ko te au 'anga'anga ka rave'ia, e te au 'akateretere'anga kā 'akano'ono'o'ia i roto i teia tuātau nei, ka riro ia ei au mea pu'apinga ma'ata.
- a. Ka rauka i te tamariki i te kimi rāvenga no te tiaki i tōna ora'anga:
- Tatau puka – tatau tua tupuna, e tēta'i uātu au tua i runga i te roro uīra.
 - Tēta'i puka tātā no te rekōti'anga i te au mea tāna i rave, e kā rave – te pēni e te peapa, ma te tā'anga'anga i tēta'i au mea i runga i te roro uīra.
 - Te au pea kangakanga tei 'akaariari'ia i roto i te au māramarama, te tātā'anga i tēta'i tua nō rātou.
- b. 'Akatakakē i tēta'i rā o te 'epetoma ei rā 'anga'anga kāpiti nō'ou e tō'ou koro (bubble).
- Mei te pure ngutu'are, pere, kimi piri, kaikai kāpiti e te vai atūra.
- c. Ei tuātau 'akamātūtū piri'anga.
- Kia vai rāi te itiki'anga roro uīra me kore terepōni.
 - Ei tuātau tuatua rikiriki no te au mea e tupu nei i roto i tō'ou koro (bubble).
- d. Ei tuātau 'akatupu i tēta'i piri'anga ōu.
- Na roto i te tātā'anga reta ki tō'ou tangata Tupu tei tuku mai i tēta'i pea kangakanga ki roto i te māramarama me kore ra kua kite koe iāia ē, te no'o ana koia anake ua i tōna ngutu'are.
- e. Tuatua tāmataora, te kangakanga, ma te rave i tēta'i au 'akatūtū'anga kōmiki (comic), e au rāvenga anake te reira ei 'akamātūtū i te reo, e ei 'akakite'anga ē ko'ai koe.
- Na roto i te rave'anga i tēta'i 'anga'anga tei kore rava koe i rave ana i roto i tō'ou ora'anga.

Manako 'Akataka Poto: no te mea e, kāre koe i te puāpi'i tikāi, 'auraka te reira kia riro ei ārai'anga i tā'au tauturu i tā'au tamaiti i roto tāna āpi'i tā'ē'ē (Spelling).

7. Kia tā'anga'anga'ia rāi te au matāra kave karere ei rāvenga pu'apinga no te 'akatinamou i tō'ou itiki'anga ki tō'ou kōpū tangata, ki tō'ou uaorāi uki, ki tō'ou kōpū tangata ēvangeria, ki te ōire tangata e te au puāpi'i –
 - a. Ei tuātau 'akamātūtū piri'anga – te ora'anga o tō'ou au taeake, ma te aroa atu ia rātou, ma te 'akamanako katoa i tō'ou uaorāi ora'anga
 - b. Me tupu te manamanatā ki te ma'ata'anga (no te ve'e'anga tei tupu, me kore ra no te no'o'anga tūkatau kore), kia rauka tēta'i 'akano'ono'o'anga tau meitaki, inārā e tuātau 'akama'ata atu teia i tēta'i au karape ōu no te tamariki, e kia vai rāi te itiki'anga 'okota'i e te kite'anga e, ea'a te tupu nei.
8. Te au ātuitui kupenga roto uīra e te au papa ture 'akaaere a te Āpi'i, ka 'anga'anga meitaki te reira mei tei rave'ia i te tuātau ma'ana o te āpi'i. Ka riro ei tauturu i te 'akama'ata atu i te au karape ōu o te tamariki.
9. Ka piri mai te au puāpi'i ki roto i teia tu'anga. E tuātau tau teia no te ākarakara, 'akatanotano, na roto i te marū. Tuatua ki te tamariki no runga i te paunu'anga te au puāpi'i i ta rātou 'anga'anga i roto i te ngutu'are, i roto i tōna koro (bubble) e pera katoa ki tāna 'anga'anga puāpi'i. E mea meitaki e ākara i te ora'anga o te puāpi'i ē 'auraka e 'akauta i te 'anga'anga te ka riro ei apaīnga teima'a ki te puāpi'i. Me kāre koe e mataora ana i te āpi'i a tā'au tamaiti, āravei atu i te puāpi'i ma te uriuri manako kiāia na roto i te marū.
10. Ka tukē tēta'i āpi'i mei tēta'i āpi'i, inārā kia rauka i te 'akano'o i tēta'i 'akano'ono'o'anga kia tau ki te porokarāmu āpi'i a te puāpi'i 'auraka ra kia āru'ia ki tā te puāpi'i i tāmānako kia rave'ia. Ka tae te au pū'ao na roto i te mēre ma te au tumu tāpura tano ki to rātou tūranga, e ka māmā ua ia rātou i te rave i tā rātou āpi'i ma te kore e puāpi'i i te kainga.